

Etterspørsel, investering og konsum

3. forelesning ECON 1310

Del 2

24. august 2015

BNP fra etterspørselssiden

Realligningen for en lukket økonomi er gitt ved

BNP = privat konsum + private investeringer
+ offentlig bruk av varer og tjenester

eller med symboler

$$Y = C + I + G$$

der $G = C^G + I^G$ er offentlig bruk av varer og tjenester.

Investering og rente

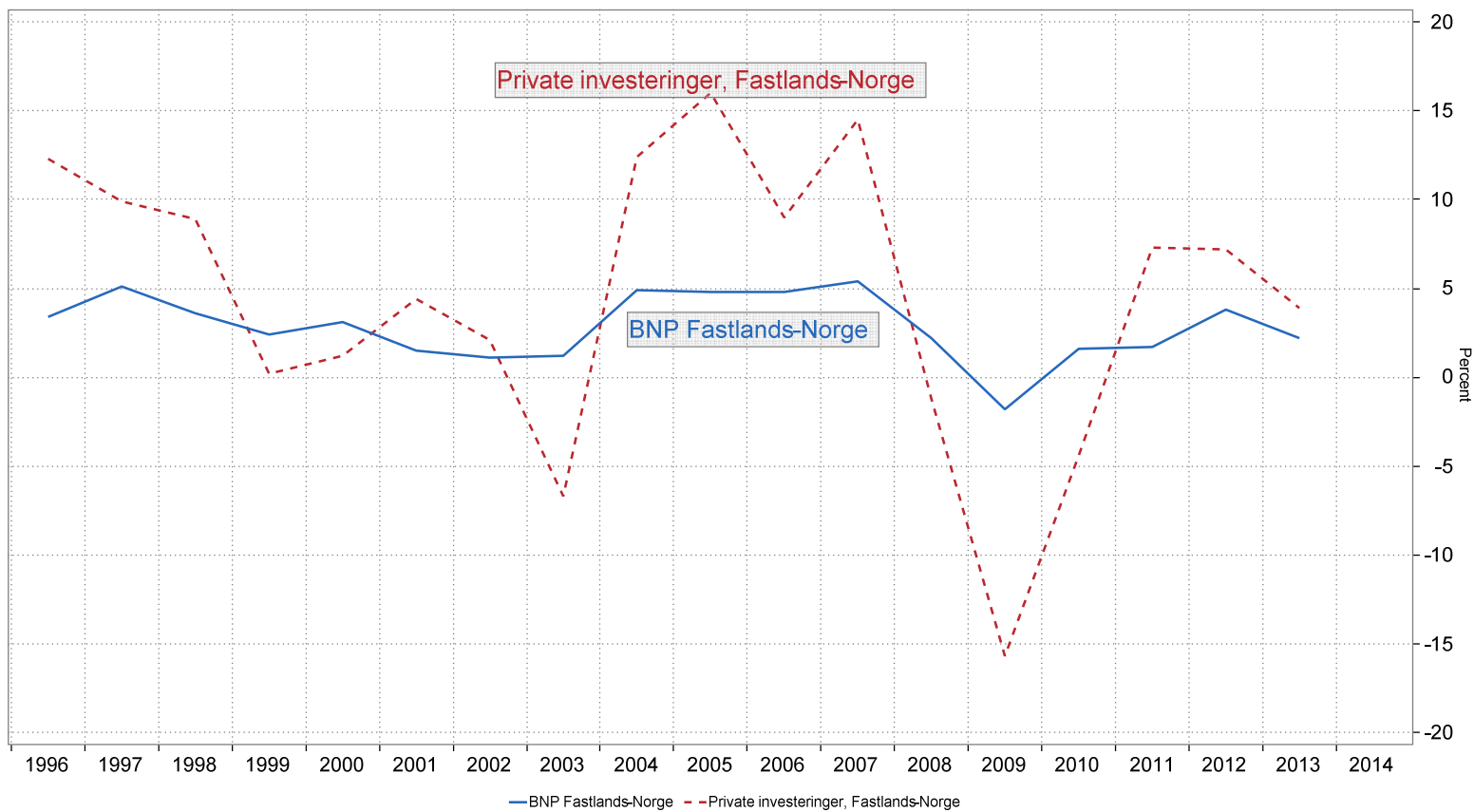
- Lønner det seg å kjøpe ny realkapital, som en fabrikk eller en maskin?
- Først utgifter, deretter inntekter
- Hva bestemmer etterspørselen etter slike investeringer?

Bedriftenes investeringer

- Teknologisk utvikling.
 - Ny og bedre realkapital gjør investering mer attraktivt
- Forventet salg.
 - Mer realkapital for å kunne øke produksjonskapasiteten?
- Rentenivået.
 - Høy rente gjør det dyrere å lånefinansiere investeringer
 - Realrenten $r_t \approx i_t - \pi_{t+1}$, der $\pi_{t+1} = \frac{P_{t+1} - P_t}{P_t}$
- Finansieringsmuligheter
 - Ofte vanskelig for bedriften å få tilstrekkelig lån
 - Større salgsinntekter gjør det lettere å finansiere investeringene
- Andre faktorer som skatt, konkurransesituasjon, osv.

Investeringene øker kraftig i høy- og oppgangskonjunkturer

Fastlands-BNP og private fastlands-investeringer, årlig prosentvis vekst i faste priser

Source: **Macrobond**

En investeringsfunksjon

Faktorene over fanges opp i en atferdsfunksjon for bedriften, der

$$I = I(\underset{+}{Y}, \underset{-}{r}, \underset{+}{z^I})$$

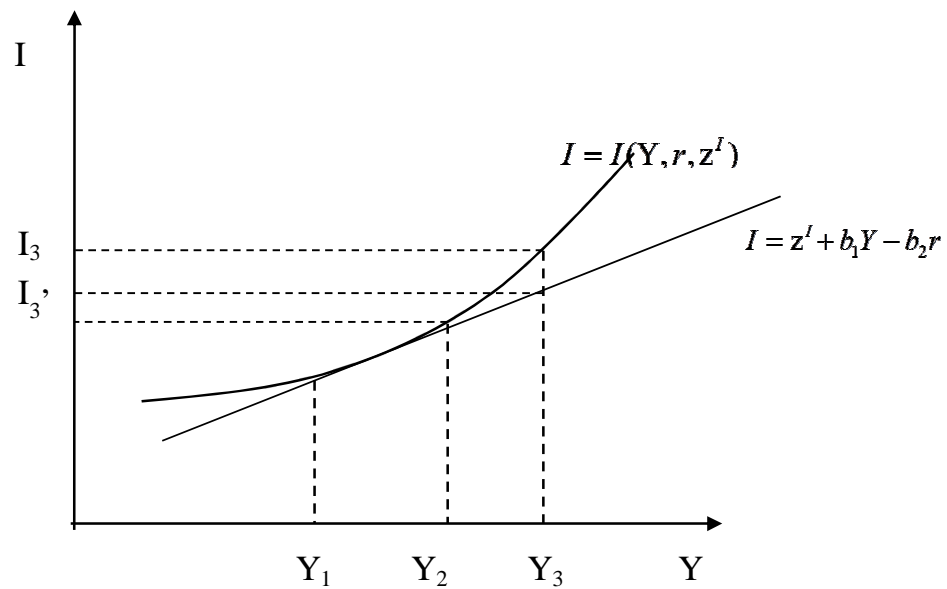
Investeringene er større,

- jo større BNP (Y) er, fordi økte salgsinntekter gjør det lettere å finansiere investeringene, samtidig som bedriftene gjerne forventer økt salg fremover, og derfor vil øke produksjonskapasiteten,
- Jo lavere realrenten r er, og
- Jo høyere et felles ledd z^I er, fanger opp andre faktorer

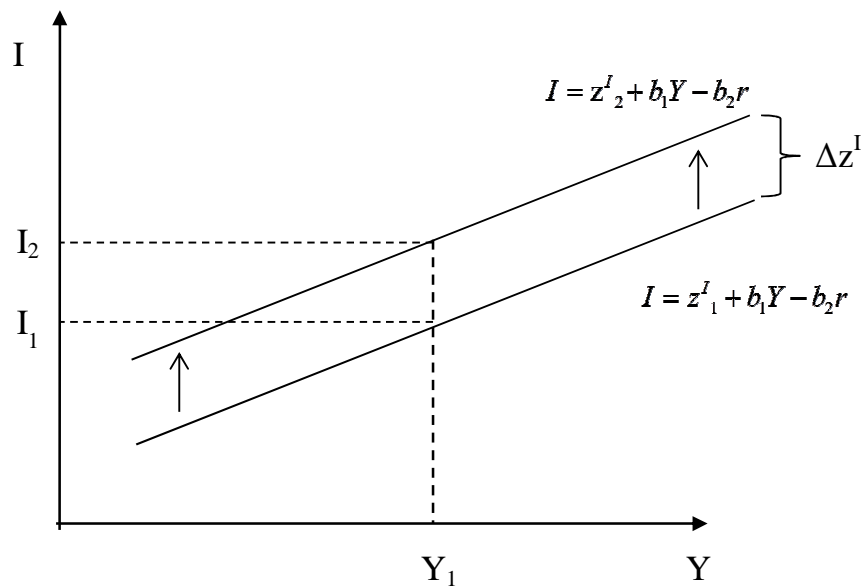
- Lineær investeringsfunksjon

$$I = z^I + b_1 Y - b_2 r \quad 0 < b_1 < 1, \quad b_2 > 0$$

Figur 4.2 Lineær tilnærming.

Figur 4.3 Positivt skifte i investeringsfunksjonen.

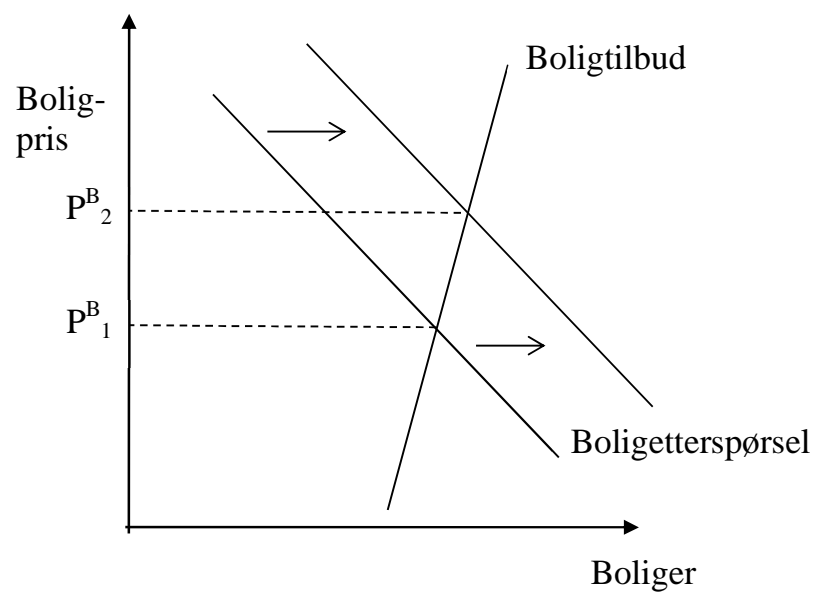

Boliginvesteringer

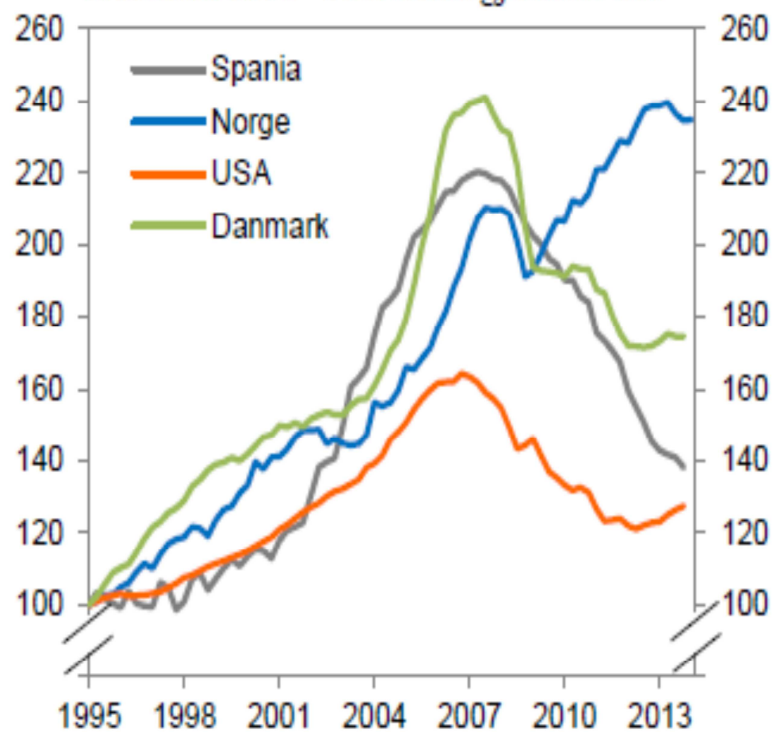
Kan bruke samme type investeringsfunksjon

$$I = I(\underset{+}{Y}, \underset{-}{r}, \underset{+}{Z}^I)$$

Økt boliggetterspørsel gir høyere boligpris

B. Reelle boligpriser i utvalgte land. Indeks. 1. kvartal 1995=100. Sesongjusterte tall

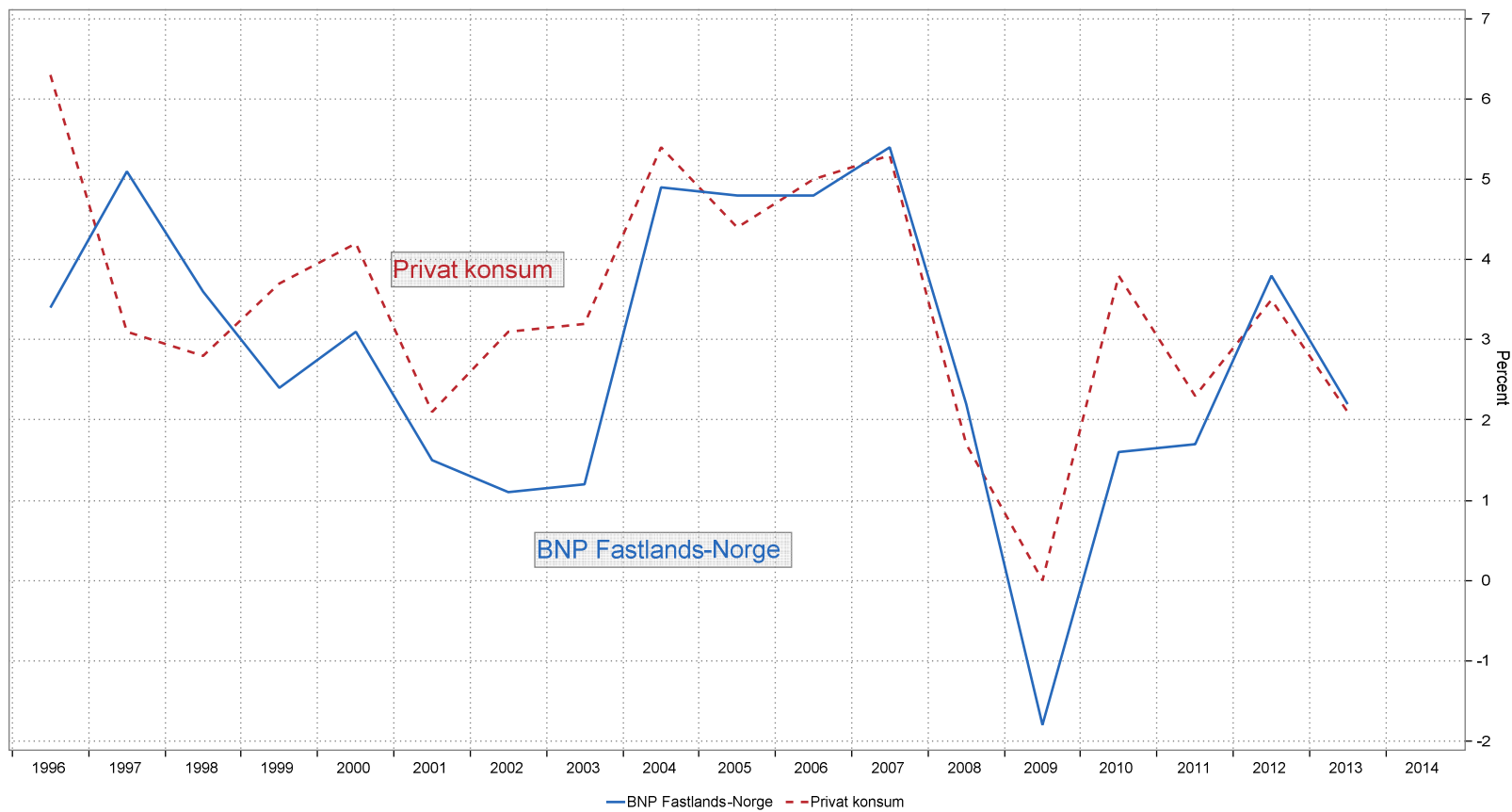

Konsum

- Husholdningenes konsum utgjør hoveddelen av BNP i de aller fleste land
- Hvilke faktorer påvirker husholdningene konsum?
- Viktig faktor er den disponible inntekten, dvs. inntekt etter at skatt er betalt.
 - Høyere inntekten muliggjør høyere konsum
- Høy formue kan også muliggjøre høyt konsum
- Hva med å lånefinansiere konsum?
 - Avhenger av lånerenten, og hvor lett det er å få lån

Sterk samvariasjon mellom vekst i BNP og konsumvekst

Fastlands-BNP og privat konsum, årlig prosentvis vekst i faste priser

Source: **Macrobond**

Konsumfunksjonen

Beskriver faktorene over med en atferdsfunksjon $C = C(Y \underset{+}{-} T, r, z \underset{-}{+}^C)$

Høyere konsum, jo

- Høyere disponibel inntekt $Y - T$, fordi det muliggjør økt konsum
- Lavere realrente r , fordi det blir dyrere å lånefinansiere konsumet, og større avkastning på å spare til fremtiden
- Jo høyere andre faktorer, z^C , som fanger opp
 - Forventninger om fremtiden, fremtidig inntekt, mv
 - Formue og lånemuligheter
 - Inntektsfordeling, aldersfordeling, mv

Lineær konsumfunksjon

$$C = z^c + c_1(Y - T) - c_2r, \quad \text{der } 0 < c_1 < 1 \text{ og } c_2 > 0.$$

- c_1 er den **marginale konsumtilbøyeligheten**, som viser økningen i konsumet dersom disponibel inntekt øker med en enhet.
- **Teori:** c_1 liten fordi husholdningene ønsker jevnt konsum over livsløpet
- **Empiri:** sterk sammenheng mellom disponibel inntekt og konsum taler for at c_1 er et nokså høyt tall, større enn 0,5.

Tre hovedforklaringer på høy c_1

- Mange husholdninger er myopiske (nærsynte), og mest opptatt av dagens behov.
- Mange husholdninger får ikke låne så mye som de kan (lånebeskranket)
- Økt disponibel inntekt \Rightarrow økt forventet fremtidig inntekt

Sparing

Sparing = Disponibel inntekt – konsum

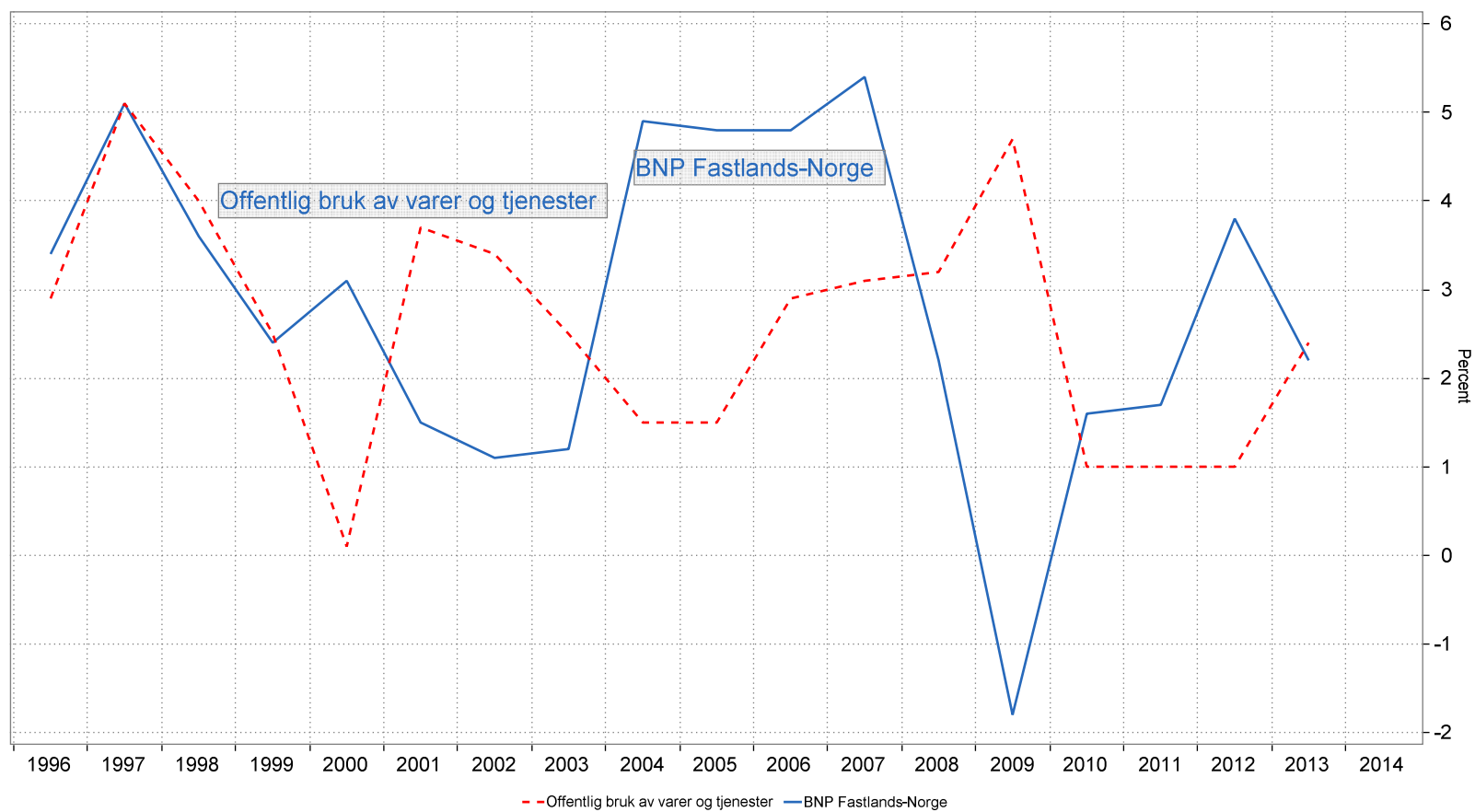
= netto anskaffelse av finansielle eiendeler

– netto låneopptak + nettoinvest. i realkapital.

= nettofinansinvesteringer + nettoinvest. i realkapital.

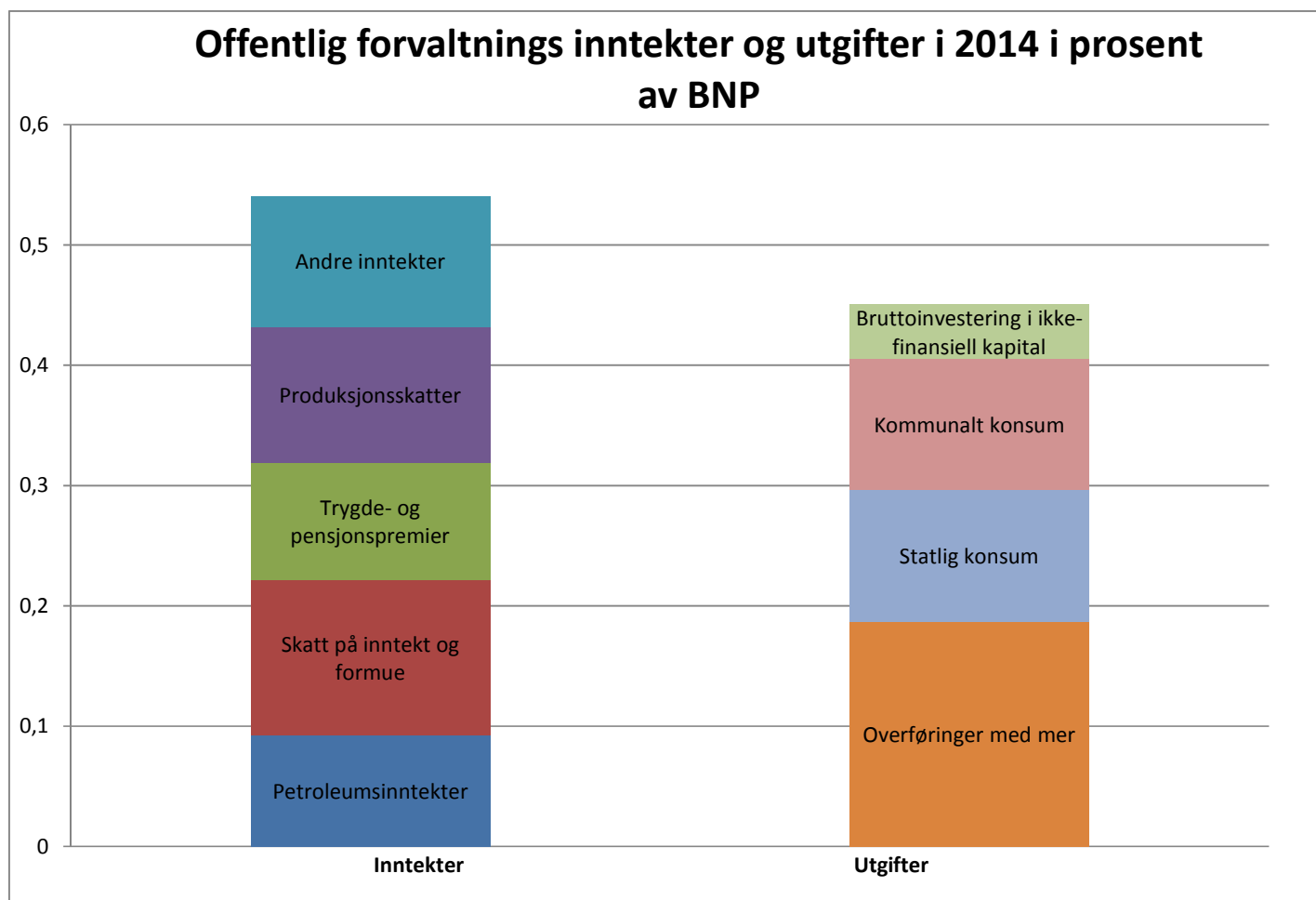
Offentlig bruk av varer og tjenester

Fastlands-BNP og offentlig bruk av varer og tjenester, årlig prosentvis vekst i faste priser

Source: **Macrobond**

Figur 4.9

Samlet etterspørsel og tilbud

- Bedriftene setter prisene som påslag på marginalkostnaden, og selger de produkter som kundene ønsker å kjøpe

=> samlet tilbud tilpasser seg til samlet etterspørsel

- Privat konsum avhenger av disponibel inntekt, realrente og forventninger om fremtiden
- Private investeringer avhenger av forventet salg, realrente, og andre faktorer